

de Duinrel

Natuurvereniging de Bollenstreek

30ste jaargang, maart 2024

Bestuur voorzitter	Vacature mail: voorzitter@bollenstreek.knnv.nl
penningmeester	Jan Plomp; Ambachtstraat 29, 2181 RC, Hillegom telefoon: 0252-516545 of mail: penningmeester@bollenstreek.knnv.nl
secretaris	Maud van der Veen; Duinschooten 12-314, 2211 ZC Noordwijkerhout telefoon: 06-11098194 of mail: secretaris@bollenstreek.knnv.nl
ledenadministratie	Maud van der Veen mail: ledenadministratie@bollenstreek.knnv.nl
algemeen lid	Agaat Mesman; Dopheidestraat 38, 2165 VP, Lisserbroek telefoon: 06-5506112 of mail: agaat@quicknet.nl
Redactie de Duinrel	Adrie van Dam, Annelies Moolenaar en Maud van der Veen mail: deduinrel@gmail.com
webredacteur	mail: webmaster@bollenstreek.knnv.nl
Excursiecommissie	Agaat Mesman, Jan Bischoff Tulleken, Lidy van der Salm, Jan Plomp en Jos van Schie
Waarnemingen	Sarah Humphrey; Geestburg 6, 2171 DM, Sassenheim telefoon: 0252-755156 of mail: vogelsbollenstreek@gmail.com
Milieuoverleg Duin- & Bollenstreek	Nico Groen; Fazantstraat 50, 2162 GM, Lisse telefoon: 0252-410460 of mail: nico.groen@casema.nl
Donateur of lid worden?	Maak € 18,00 respectievelijk € 43,50 over op NL32 INGB 00005 61947 t.n.v. KNNV afdeling Bollenstreek te Hillegom o.v.v. 'Donatie' en/of 'Contributie'. Donateurs ontvangen de Duinrel. Leden krijgen daarnaast ook het blad Natura van de landelijke KNNV. Het lidmaatschap of donateurschap starten of beëindigen kan alleen per kalenderjaar. Opzeggen moet vóór 1 november per brief of e-mail gebeuren bij de ledenadministratie.
ontwerp omslag ontwerp logo foto's omslag	Maud van der Veen Sarah Humphrey Voorkant: "Ringsnaveleend", Annelies Moolenaar Achterkant: "Gewone kogelschietster en Stekelsporig spikkelschijfje" (groeïend op een hertenkeutel en 12x vergroot), Jan Bischoff Tulleken Achterkant binnen: "Zeesterren", Adrie van Dam
De volgende Duinrel verschijnt half juni 2024. De sluitingsdatum voor de kopij is 15 mei 2024.	De Duinrel is het kwartaalblad van Natuurvereniging de Bollenstreek, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging. De vereni- ging organiseert activiteiten zoals lezingen en excursies met aandacht voor vlinders, vogels, libellen en planten. Informatie over de vereniging vind je op de website: https://bollenstreek.knnv.nl .

Inhoudsopgave

<i>Van de redactie</i>	4
<i>Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering met fotopresentatie</i>	5
<i>Jaarverslag KNNV Bollenstreek 2023</i>	6
<i>Financieel verslag 2023 en begroting 2024 KNNV Bollenstreek</i>	7
<i>Jaarverslag Milieu overleg Duin en Bollenstreek</i>	8
<i>Najaarswandeling landgoed Koningshof</i>	10
<i>Nieuwjaarspannenkoekenwandeling in de AWD.</i>	14
<i>Naar het dak van de wereld</i>	16
<i>Uilen en andere roofvogels</i>	20
<i>Natuurinventarisatie Klein - en Oud Leeuwenhorst</i>	21
<i>Hillegomse zwaluwen</i>	23
 <i>Onder de loep – Buitengewone paddenstoelen</i>	25
 <i>In de kijker – De Wilde Zwanendans</i>	27
 <i>In de kijker - Ringsnaveleend</i>	28
 <i>Natuurbeheer</i>	29
<i>Waarnemingen 1 november 2023 t/m 31 januari 2024</i>	30
<i>Activiteitenprogramma</i>	36
<i>Advertentie</i>	38

Van de redactie

Door: Annelies Moolenaar

Dit keer weer eens wat anders. Verzin uw eigen creatieve verhaal rondom deze woorden! En als het antwoord op de uitkomst "Ja" is, wint u de hoofdprijs.

Z	T	I	L	B	O	I	B	L	E	R	N	I	U	D
L	A	V	I	T	S	E	F	Q	B	B	E	W	D	I
M	A	W	Z	S	I	V	T	K	N	I	K	N	L	T
E	S	L	IJ	M	Z	W	A	M	S	U	E	B	G	R
O	Z	E	E	N	M	L	L	N	Z	E	O	R	A	E
R	U	E	J	E	V	Y	A	I	L	E	K	A	L	I
L	O	I	L	T	U	D	C	E	U	V	N	N	S	G
A	O	O	L	K	N	W	V	E	O	S	E	D	R	A
S	R	Z	F	E	A	A	E	I	N	T	N	H	E	Y
T	T	E	N	V	N	R	A	N	R	A	N	A	V	A
I	Z	A	IJ	S	O	B	A	H	H	N	A	R	R	L
W	W	?	G	U	K	G	A	V	D	O	P	E	A	A
Z	U	N	N	T	H	E	E	L	A	U	R	N	A	M
A	I	B	Y	L	L	O	C	L	T	A	O	S	J	I
R	E	X	C	U	R	S	I	E	S	!	N	G	T	H

ALV BBQFESTIVAL BIOBLITZ BRANDHAREN COLLYBIA DUINREL EXCURSIES EZELKARAVAN GOUDHAANTJE HIMALAYAGIER INKTVISZWAM JAARVERSLAG LEEUWENHORST MYCENA PANNENKOEKEN RANSUIL RINGSNAVELEEND ROOFVOGELS SLIJMZWAM UILENBAL ZWANENDANS ZWITSAL

Oplossing:

Puzzel klaar? Het bestuur hoort graag van u om de oplossing te bespreken.... De woordzoeker is trouwens ook te gebruiken door alle vermelde woorden ook in de Duinrel zelf te markeren. Alles gelezen? Alle woorden gevonden! Mis dus niets van alle waardevolle artikelen, door onze leden ingestuurd. De redactie waardeert deze bijdragen zeer!

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering met fotopresentatie

Door: Maud van der Veen

Het bestuur van de natuurvereniging De Bollenstreek nodigt u uit voor de Algemene Ledenvergadering van 2024. De vergadering wordt gehouden op: **woensdag 17 april 2024** vanaf 20:00 uur in Speeltuyn de Bijenkorf, Emmastraat 49, 2165 PR, Lisse.

Wij verzoeken u vriendelijk **zich van te voren aan te melden bij de secretaris:**

secretaris@bollenstreek.knnv.nl of tel: 06-11098194.

Agenda

1. Opening en vaststelling van de agenda
2. Notulen AVL 19 april 2023 (zie Duinrel 2023-2, blz. 5-6)
3. Jaarverslag 2023
4. Financieel verslag 2023, begroting 2024 en donatie 2025
5. Verslag van de kascontrolecommissie. De kascontrolecommissie bestaat uit de heer N. Groen en de heer J. Bischoff Tulleken. De heer Groen is aftredend kascontrolecommissielid. We zoeken nog een nieuw reservelid.
6. Statutenwijziging i.v.m. nieuwe statuten van KNNV Landelijk en stemming. Om te kunnen stemmen over een statutenwijziging moet 2/3 van het aantal leden aanwezig zijn. De nieuwe statuten zijn te vinden op <https://bollenstreek.knnv.nl/agenda/woensdag-17-april-algemene-ledenvergadering-knnv-bollenstreek/>
7. Herbenoeming secretaris Maud van der Veen
8. Mededelingen vanuit het MODB, vanuit de activiteitencommissie, vanuit de redactie van de Duinrel en vanuit de webredactie
9. Rondvraag en sluiting

Fotopresentatie

Aansluitend aan de AV zal er een fotopresentatie zijn door Lidy van der Salm over de flora en fauna in Kenia.

Jaarverslag KNNV Bollenstreek 2023

Door: Maud van der Veen

2023 was weer een heerlijk jaar met veel natuurrijke ervaringen. We zijn met elkaar 18 keer de natuur ingeweest; meestal te voet, maar ook fietsend en varend. We bleven dichtbij in de Amsterdamse Waterleidingduinen, maar gingen ook verder weg naar Waverhoek en Noord-Hollands Duinreservaat. We hebben 5 lezingen gehad waar we konden genieten van de natuur dichtbij in Wassergeest, tot ver weg in Spitsbergen. We organiseerden een vogel- en een paddenstoelencursus en deden een grote natuurinventarisatie in Natuurgebied Langeveld, waar we zo'n 1.500 soorten op naam brachten. Ongeveer 450 mensen namen aan al deze activiteiten deel. Kortom er was veel te doen, te zien en te leren.

Een natuurvereniging is er vooral om met elkaar van de natuur te genieten, maar ook voor de gezelligheid en om van elkaar te leren. Dat bleek wel uit de reacties op onze enquette. Ook al gaan veel mensen niet regelmatig mee, de Duinrel wordt wel gelezen en zodoende kunnen degenen, die niet meegaan toch meegenieten. Via de cursussen proberen we ook niet leden/donateurs geïnteresseerd te laten raken in de natuur.

Het ledenbestand bleef in 2023 stabiel. Er waren 9 opzeggingen en 9 aanmeldingen. De financiën bleven redelijk op orde dankzij de Ger van Zaanen vouchers, alhoewel de drukkosten van de Duinrel steeds hoger worden. Tot zo ver het goede nieuws.

Zoals bekend heeft John van Velzen in Duinrel 2022, no. 1 al aangegeven hij na 2023 geen voorzitter meer wilde zijn. Het is voor hem tijd om iets anders te gaan doen. Ondanks diverse oproepen op bijeenkomsten en vergaderingen heeft zich echter nog steeds niemand gemeld. Dat is jammer.

De penningmeester, secretariaat en ledenadministratie en de excursiecommissie zijn goed ingewerkt. Ook de bezetting van de Duinrel en de vogelwaarnemingen blijft gelukkig stabiel. We zoeken echter toch nog steeds een nieuwe voorzitter, omdat wij het geen goed idee vinden om het voorzitterschap ook op één van deze schouders te laten rusten.

Financieel verslag 2023 en begroting 2024 KNNV Bollenstreek

Door: Jan Plomp

Financieel verslag 2023 K.N.N.V. Bollenstreek**Balans 31-12-2023**

Activa	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2023</u>
Saldo ING	1.430,19	2.312,69
Spaarrekening	4.000,00	2.529,31
te ontvangen van ZHL	-	450,00
Totaal	<u>5.430,19</u>	<u>5.292,00</u>

Passiva

Kapitaal 1-1-2023	2873,91	2.873,91	
Resultaat 2023		<u>14,34</u>	
Kapitaal 31-12-2023			2.888,25
van Zaanen vouchers/ZHL	837,03		154,00
Vooruit ontvangen contributie 2024	<u>1719,25</u>		<u>2.249,75</u>
Totaal	<u>5.430,19</u>		<u>5.292,00</u>

Begroting/realisatie 2023 K.N.N.V. Bollenstreek

	Begroting 2023	Realisatie 2023	Begroting 2024
Inkomsten			
Contributies/donaties	3.900,00	4.102,50	4.600,00
Rente spaarrekening	pm	29,31	pm
Totaal	<u>3.900,00</u>	<u>4.131,81</u>	<u>4.600,00</u>

Uitgaven

Afdracht K.N.N.V.	1.200,00	1.173,50	1.300,00
Drukkosten Duinrel	1.500,00	1.770,53	1.900,00
Porto/kantoorartikelen	100,00	28,30	100,00
Excursies/lezingen	600,00	576,88	600,00
Vergader/bestuurkosten	200,00	88,33	200,00
Representatie	100,00	212,40	200,00
Bankkosten	200,00	267,53	300,00
Totaal uitgaven	<u>3.900,00</u>	<u>4.117,47</u>	<u>4.600,00</u>
Resultaat 2023	-	14,34	

Het bestuur stelt voor om de hoogte van de donatie in 2025 te verhogen naar €20,- en €7,50 extra te vragen voor een papieren Duinrel. Voor KNNV leden komt daar de bijdrage voor de KNNV bij.

Jaarverslag Milieu overleg Duin en Bollenstreek

Door: Nico Groen

Het Milieu overleg Duin en Bollenstreek (MODB) is een samenwerkingsverband van diverse organisaties, die in de Bollenstreek sinds 1996 actief zijn op het gebied van natuurbescherming.

De doelstellingen zijn:

1. Verbeteren van de natuurkwaliteiten van de Duin- en Bollenstreek door herstel van natuurwaarden, aanleg van nieuwe natuurgebieden en aanleg van ecologische verbindingen.
2. Versterken van de natuurkwaliteiten van de graslanden (weidevogels, slootkanten).
3. Versterken van de natuurkwaliteiten van de bollenvelden (bollenvogels).
4. Versterken van de natuurkwaliteiten van de landgoederen en groenstructuren.
5. Herstel van het open landschap (bollen en grasland).
6. Verbetering van de waterkwaliteit en waterkwantiteit (watersysteembenadering).
7. Tegengaan van verrommeling en verstedelijking van de Bollenstreek.

Recente activiteiten:

- Het MODB heeft na evaluatie in 2023 een nieuwe Natuur- en Landschapsvisie voor de Bollenstreek gemaakt en bekend gemaakt.
- Er is medewerking verleend bij de opstelling van omgevingsvisie van de Gemeente Lisse om het landelijk gebied open te houden. De nieuwe omgevingsvisies van de andere gemeenten in de Bollenstreek zullen in de gaten worden gehouden betreffende de natuurwaarden en het open houden van het landelijk gebied.
- De Noordelijke Randweg, de verbinding tussen de A4 en de N206 via Hillegom ging door de ecologisch belangrijke Weerlanerpolder en langs kwetsbaar duingebied. Mede door het MODB ging deze verbinding uiteindelijk niet door.
- Het MODB heeft geprotesteerd tegen de plannen om de N207 door te trekken naar de N206 door het open Bollenlandschap
- De Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Bollenstreek (ISG) uit 2009 is in 2023 opnieuw geëvalueerd. Het MODB is hierin vertegenwoordigd.
- Er zijn acties ondernomen om zg GOM woningen als lintbebouwing in het buitengebied van de Bollenstreek zo veel mogelijk tegen te gaan.
- Er zijn diverse adviezen uitgegaan in verband met het beheer van het duingebied.
- Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) valt onder de Nationale Omgevingsvisie en is een programma van diverse ministeries. Het MODB heeft hieraan bijdragen geleverd. Het accent lag op ecologische verbindingzones in de Bollenstreek.
- In Lisse is een zienswijze ingediend tegen de kap van een waardevolle, monumentale haagbeuk. Deze boom is niet ziek of gevaarlijk. De uitslag laat nog op zich wachten.
- Er is een Alliantie voor de Bollenstreek in de maak met MODB, Cultuur Historisch Genootschap, ANLV Geestgrond, Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) en "de Bollenjongens". Zij vinden elkaar in geen verdere verstedelijking, geen verdere infrastructuur (tegengaan aanleg verbinding N206 en N207), behoud bollenareaal, voorloperrol wat betreft terugdringen emissies (chemische middelen en mest) en aanleg ecologische structuur.

Najaarswandeling landgoed Koningshof

Tekst en foto's: Josje Den Houdijker

Op zaterdagmiddag 11 november 2023 vond de Najaarswandeling plaats op landgoed Koningshof onder begeleiding van Alfons Vaessen.

Na een ongelooflijk natte en regenachtige week was het die middag droog en hebben we genoten van wat we allemaal gezien hebben aan paddenstoelen en van de uitleg door Alfons. Juist door die uitleg krijg je een completer beeld van de paddenstoel en kun je ze de volgende keer wellicht beter onthouden. Ik hoop dat u er zo ook nog wat van leert.

Bij de start van de wandeling zagen we een heksenkring van Nevelzwammen. De Nevelzwam breekt humus af en ruikt naar Zwitsal zeep. Jonge exemplaren van de Nevelzwam zijn eetbaar, maar oudere exemplaren zijn niet meer vegan. Ze zitten vol met larven van insecten die erin vertoeven en die nare bacteriën bij zich dragen.

Alfons legde uit dat schimmeldraden flinterdun zijn. Om een idee te geven: een doorsnee garendraad is 10x zo dik als een schimmeldraad. We zagen Knolparasolzwammen, kleine Geweizwammetjes en de Waaierkorstzwam. Deze laatste heeft een gladde onderkant en geen plaatjes of buisjes. Als je hem met je vinger aanraakt, wordt je vinger geel.

Het Elfenbankje heeft in de rand een beetje paars/blauw en heeft buisjes aan de onderkant. Bundelmycena's staan in groepen op dood hout. Ze hebben een klokvormig hoedje, dat bovenop in het centrum donker is, maar naar de hoedrand toe steeds lichter wordt. De plaatjes schijnen door het hoedje heen.

Jonge paddenstoelen zijn kleurrijker vanwege de cellen die nog jong en klein zijn. Hoe groter de paddenstoel wordt, hoe meer de cellen uit elkaar getrokken en langer worden en de kleur minder wordt. Tussendoor zien we Trosglidkruid met paarse/roze bloemetjes.

De minuscuul kleine Kleine beukenbladmycena groeide op de nerf van het beukenblad dat vorig jaar was gevallen. Bundelcollybia heeft een behaarde steel die je alleen met een loep kan zien. Melkzwammen leven bij een waardboom, dit kan bijvoorbeeld een beuk of eik zijn. Je kunt het melksap proeven en die smaakt bitter of scherp tot heel vies. Geen enkele melkzwam is giftig! Slakken zijn gek op melkzwammen. Slakken eten ook de Groene knolamaniet die voor mensen heel giftig is.

De rechte koraalzwam staat op hout dat begraven was onder de grond. Het had geen hoedje en vormt de sporen in het bovenste deel van de vertakkingen.

Rechte koraalzwam

Alfons liet een klein, fragiel paddenstoeltje zien, mogelijk een Draadsteelmycena. Hij boog het dunne steeltje dubbel en het knakte niet en veerde mooi terug.

Op een grote omgevallen boomstam zien we een slijmzwam. Sommige slijmzwammen kruipen over de gladde stam op zoek naar voedsel, zoals bacteriën en algen. Er bestaan wel 300 soorten slijmzwammen. Het zijn geen paddenstoelen, maar ze behoren tot de amoeben en zijn verwant aan de dierachtige. De celwand is net als die van geleedpotigen, kreeften en insecten. Er zijn proeven gedaan met slijmzwammen. In een doosje met doolhofgangen zijn bij de uitgang haveremoutvlokken geplaatst. De slijmzwam was binnen in een mum van tijd bij de haveremoutvlokken en doet dit zonder uitzondering altijd via de kortste weg.

De Gewone pelargoniumgordijnzwam is een kleine bruine paddenstoel en ruikt naar geraniums. In een Klontjestrilzwam zitten witte pitjes en ze leven als parasiet op hout. Fopzwammen hebben plaatjes met de kleur van gestoofde peertjes. De Zwartpurperen russula staat in de buurt van eik en heeft botergele plaatjes omdat de sporen geel zijn. De smaak is scherp. De Kastanjeparasolzwam heeft op de steel kleine schubjes die dodelijk giftig zijn!

De Kleine stinkzwam lijkt op een Lucifer en komt uit een duivelsei. Hij ligt dwars op de grond omdat hij omvalt. De Dennenlamhoed zit op dennenappels of dennen-takjes.

Groene glibberzwammen hebben alleen hoedjes en geen plaatjes. Op het hoedje zitten de sporen.

Groene glibberzwam

De Amethistzwam wordt ook wel Rode koolzwam genoemd. De hoed is hygrofaan en dit betekent dat de hoed verkleurt bij droogte. De hoed kan zelfs wit worden. Op een blok hout van een boomstam zit de kleine Paarse knoopzwam. De Duivelsbroodrussula heeft een paarse steel en groeit bij den. Alfons proeft een stukje en wrijft met een toversteentje (ijzersulfaat) over de steel om de russula te determineren. Soms krijg je dan een groen/oranje verkleuring op de steel te zien.

Van de Botercollybia is het hoedje glad en de steel is hol. Het zijn bladopruimers en de schimmeldraden zijn goed te zien op het dode blad. De meeste Vezelkoppen staan bij loofbomen. Ze zijn enorm vezelig. Je ziet het ook aan de steel als je deze uit elkaar trekt. Het Donker eikenbladzwammetje heeft schimmeldraden die goed te zien zijn op het blad. Gewone zwavelkoppen hebben plaatjes, die olijfgroen zijn en ze smaken vies bitter. Ze worden gegeten door reeën, herten en koeien omdat er antibiotica in zitten.

De Smakelijke melkzwam leeft bij den en is oranje van kleur en op de steel zitten watervlekken. Alfons snijdt de zwam doormidden. Je ziet de holtes zitten van de larven die daar eten. De muggenlarfjes worden weer door de larven van de Kortschildkever opgegeten. Het Heksenschermpje is klein, roze en enorm giftig! De Gele knolamaniet ruikt naar rauwe aardappel. De Groene knolamaniet is dodelijk giftig. Na het eten hiervan lijkt het eerst op een voedselvergiftiging.

Daarna ben je twee weken symptomen vrij en dan slaat het noodlot toe. Je sterft door lever- en nierfalen. Bij het RIVM is een serum (antigif) beschikbaar en deze wordt per helikopter gebracht.

Het Plooiwaaierje zit aan de onderkant van een tak en de schimmel veroorzaakt een infectie die lijkt op een Blauwkaaszam. Het tast het hout aan en draagt bij aan het afbraakproces. De Grijsgroene melkzwam staat bij beuk. Het hoedje is slijmerig en het heeft witte aflopende plaatjes. Het melksap is scherp van smaak.

Gekraagde aardster

De Gekraagde aardster heeft sporen in het bolletje en die sporen komen vrij als het regent.

Het Dwergwiltje is minuscuul klein en zit op afgefallen blad. Het Stinkparasolzwammetje ruikt naar verbrand rubber. De Vliegenschwam heeft witte vlekken op de hoed, dat is het velum. Nu waren de witte stippen er afgeregend en lagen ze op de grond ernaast.

Alfons vertelde dat er in Koningshof tot nu toe 780 soorten zijn geteld. Persoonlijk vond ik het een hele leuke, leerzame herfstwandeling.

Nieuwjaarspannenkoekenwandeling in de AWD.

Tekst door: Jan Albert Moolenaar , Foto's van Josje Den Houdijker

Op zaterdag 6 januari vulden 3 auto's zich met deelnemers vanuit Lisse, rond half 10 maakten we met 22 deelnemers vanaf de parkeerplaats bij ingang Panneland een mooie wandeltocht. Omdat Jan Bischoff Tulleken wegens ziekte was verhinderd liep Jan Plomp ons voor in ruim 7,5 km wandelplezier. Panneland, het gebied waar wij doorliepen, veranderde sterk vanaf 1950. Tot dat moment waren er zgn. duinpannen, boerderijtjes met vierkante weilandjes vaak met aardappelteelt. Paarden speelden toen een grote rol: we zagen langs het pad een boom waar nog steeds een ring is bevestigd, waaraan paarden kunnen worden vastgezet. Terwijl de eerste Boomklevers al voorjaarstonen produceerden hoorden we zuidelijk een Groene Specht en langs het pad lag een grote tak met Judasoren op de grond. Wat verder vlogen van ons af een groepje Kool- en Pimpelmezen en Vinken. Het weer: veel bewolking af en toe zon, droog en enkele graden boven nul en gelukkig weinig wind.

We kwamen langzamerhand bij de meertjes van het infiltratie gebied met enkele Grote Zilverreigers met hun gele snavel, een Blauwe Reiger, Aalscholvers, Kuifeendjes, Meerkoeten, Knobbelzwanen een enkele Fuut en degenen die voorop liepen zagen nog een Brilduiker! Helaas zagen we verder geen wintergasten... Maar goed dat dit gebied gebruikt wordt voor het zuiveren van drinkwater en verder aardig met rust wordt gelaten.

Indrukwekkend was een zwaar verbogen Den, die nog de stormen heeft getrotseerd. Het nut van dennen in het duin, bijvoorbeeld in het kader van diversiteit in het landschap wordt niet door iedereen gedeeld. Op eerdere excursies hoorden we ook van de paddenstoelen en vogels en korstmossen, die blij zijn met dennen. We kregen nog een ezelsbruggetje mee: Den met de "D" van duo heeft 2 naalden aan elkaar, Spar met de "S" van solo heeft 1 naald en Lariks met de "L" van legio heeft veel naalden aan elkaar.

Sommige zwammen kunnen goed tegen koude. We zagen een prachtige Bruine trilzwam op een eik. Een heel mooi liggend stammetje met daarop onder andere Oranje druppelzwam werd gefotografeerd en naar Jan Bischoff Tulleken voor nader onderzoek gestuurd.

We zagen ook nog uitgebloeide Doornappels. Slangenkruid zonder de bekende blauwe zomerkleuren en veel toortsplanten stonden in een exlosure (=een met hekken omringde omheining waarin Damherten niet kunnen komen) waar vroeger in het duin voorkomende planten zich nu weer kunnen herstellen. Met aangepast maaibeheer wordt het herstel verder ondersteund.

Ook waren we onder de indruk van Glimmerzwam op een boom en hoe op een eik wondherstel was opgetreden om de wond heen.

Na bijna 2 uur wandelen, kijken, praten en leren was het tijd voor de consumptie - aangeboden door de vereniging- en heksensoep of pannenkoek voor eigen rekening in de verbouwde 't Panneland. Een mooie start zo in 2024!

Naar het dak van de wereld

Door: Adrie van Dam. Foto's: Piet Veel

Piet Veel is vele malen in Nepal geweest en laat ons vanavond mee genieten met een mooie diashow over de cultuur en natuur van Nepal en neemt ons mee op reis naar de hoogste bergen van de wereld en vertelt daarbij mooie verhalen.

In Nepal leven veel etnische groepen met hun eigen taal en dialecten en levenswijze. De hoofdgodsdiens is Hindoeïsme en de meeste Hindoes leven in het zuiden en midden van Nepal. Het Boeddhisme komt meer in het berggebied voor. Toen Piet de eerste keer in Nepal was en een mensenmassa en veel rook zag en geroosterd vlees rook, dacht hij dat er een groot BBQ-festival was. Maar dit is in Nepal onwaarschijnlijk omdat bijna iedereen vegetariër is.

Het bleek een tiental lijkverbrandingen te zijn aan de rand van de rivier. Overigens is dit hier geen verdrietige toestand, want Hindoeïsten geloven in reïncarnatie. In Nepal zijn vier typen uitvaarten, waarbij de elementen water en vuur, lucht en aarde centraal staan. Voor de meeste mensen wordt het een lijkverbranding, voor een kleine groep, zoals priesters en stil-geborenen, wordt het water. Sommige overledenen worden ter aarde besteld en in het hooggebergte, waar de spade de grond niet in kan, gaan de stoffelijke resten als vogelvoer de lucht in.

Nepal ligt ingeklemd tussen het grote China in het noorden en het droge India in het zuiden. Het zijn landen met elk een ander klimaattype die in Nepal samenkomen en overlappen. Tel daarbij de enorme hoogteverschillen op en je krijgt een variëteit van flora en fauna die ongekend is. Alles komt hier samen. In het zuiden bevindt zich het laagland met veel groen en Nationale parken met tropisch oerwoud. In het midden ligt het heuvelland waar de meeste Nepalezen wonen en terrasbouw uitoefenen. In het noorden ligt het hooggebergte met toppen tot boven de 8000 meter met eeuwige sneeuw en staalblauwe luchten. 'Het is alsof je in een kerstkaart wandelt', aldus Piet.

Waar wij bij planten vooral naar de-terminatiekenmerken kijken en welke soort het is, kijken de Nepalezen vooral naar de gebruikskenmerken. Een plant voor voedsel of medicinaal gebruik. De insectenrijkdom kent hier bijzonderheden waar wij geen weet van hebben. Zo heeft een pop van een nachtvlinder met zijn brandharen een kooi om zichzelf gespannen om zich te beschermen tegen vijanden.

De natuurparken in het zuiden zijn beschermd gebied. Dit is het leefgebied van de tijger, de eenhoornige neushoorn en de Aziatische olifant. Naast de 'wilde' olifant is er ook de 'werk' olifant voor de zware transporten en de 'water' olifant die met zijn lange slurf de toeristen vermaakt met zijn sproeikunsten.

De trektocht naar de Gokyo-meren gaat door verschillende valleien naar een steeds hoger gebied. In theehuizen langs de route kan de reiziger even op adem komen en wordt Dal Bhat bereid, een maaltijd van rijst met linzen en een gekruid groentenprutje en je hoopt dat je darmen daarna rustig blijven. De route loopt langs stupa's met de grote ogen van Boeddha die ervoor zorgen dat je het tempeltje links passeert om de reis gunstig te stemmen. Gekleurde gebedsvlaggetjes met mantra's wapperen in de wind. Wegen zijn hier niet, wel lange smalle hangbruggen die diepe kloven overspannen. Hier moet je geen hoogtevrees hebben. Transport wordt door kleine mannetjes gedaan die tot 60 kg op een rug vervoeren of goederen worden door een karavaan van muilezels of yaks vervoerd.

Veel toeristen gaan via deze route naar het basiskamp van Mount Everest, maar de slimme reiziger neemt een andere afslag waar het veel rustiger is en die uitkomt bij het Gokyo-meer met azuurblauw water en dat op bijna 5000 meter hoogte ligt. Vanaf hier heb je een prachtig uitzicht op de witte en ijzige 8000-ders waaronder de Mount Everest. Het is letterlijk en figuurlijk adembenemend.

De tocht naar Dolpo is nog pittiger. Het is een klein gebied dat op het Tibetaanse plateau ligt en tegen China aan schuurt. Het is lang ontoegankelijk geweest om het authentieke gebied te beschermen tegen buitenlandse invloeden. Sinds begin jaren 90 is toegang mogelijk onder strikte voorwaarden. Je eigen voorzieningen voor overnachting en eten moet je zelf meenemen. Een tocht naar Dolpo is dan ook een expeditie. Met 6 deelnemers, 10 Sherpa's, 12 muilezels en 150 eieren is dit het uitgangspunt van een bijzondere tocht met grote contrasten tussen landschap en klimaat. Al wandelend door verschillende klimaatzones worden enorme hoogteverschillen overbrugd. De tocht begint in het subtropische deel waar vooral de wandelaar zelf puffend en stomend de berg op gaat en loopt door naar het subarctische deel waar de wandelaar vooral hoopt op een stomende kop thee om zich op te warmen.

Het landschap begint tropisch met weelderig groen en verandert na een aantal dagen in een kaal landschap waar geen boom te zien is. De bevolking die in de valleien woont en die geheel zelfvoorzienend is, kan hier toch landbouw uitoefenen en weet hun wintervoorraden aan te vullen. De meeste kinderen wonen een aantal jaren in afgelegen kloosters waar Boeddhistische monniken voor onderwijs zorgen.

De tocht gaat over eeuwenoude paden die in dit onherbergzame gebied over de hoogste passen lopen. In een berggrotswand is een smal pad uitgehouwen en hiervoor moet je stevig in je schoenen staan. Rechts een loodrechte muur en links de afgrond. Een verkeerde stap en je reis is ten einde. “Het gevaarlijkst op dit soort paden zijn de ezelskaravanen”, aldus Piet. Ezels die met van alles bepakkt zijn en daardoor drie keer zo breed zijn kunnen je met het grootste gemak omver lopen. En met de Himalayagier, de grootste gier ter wereld die boven je cirkelt, moet dat geen fijne gedachten zijn.

Meer dan 20 belangstellende hebben genoten voor deze mooie avond.
Dhanyabad Piet, (Nepali: Dank je wel)

Uilen en andere roofvogels

Door: Jos van Schie

Donderavond 1 februari was blijkbaar een geliefde avond om er eens lekker voor te gaan zitten om het verhaal van Bas Bijl van de Vogelwerkgroep Koudekerk, Hazerswoude en omstreken aan te horen.

Er werd massaal aangemeld en ik moest veel mensen teleurstellen. Dat is natuurlijk heel erg jammer, maar wel leuk dat er zoveel belangstelling is voor de uilen. Sommige gasten moesten genoeg nemen met een kleuterstoeltje, maar dan mochten ze wel plaatsnemen op de voorste rij.

Bas liet ons zo'n beetje alle roofvogels zien op het grote doek, van een Slangenarend, Buizerd, Boomvalk tot parende Torenvalken in zijn tuin. Ja, u leest het goed. Bas woont heerlijk in de natuur, namelijk in het landelijke De Meije, een lintdorp in het Groene Hart. Soms betekent dat fotograferen vanuit zijn tuinstoel, maar voor veel foto's is hij echt veel op stap geweest.

Na de Roofvogels waren de uilen aan de beurt. De Ruigpootuil is een zeldzame soort, ook daarvan had hij een prachtige opname. Maar ook de Dwerguil, Ransuil, Oehoe en Sneeuwuil liet hij zien. De Sneeuwuil is altijd mijn favoriete uil geweest, in mijn jonge jaren had ik dan ook een poster van de Sneeuwuil boven mijn bed hangen.

Na de pauze liet Bas zo'n beetje alle watervogels passeren, maar ook de zangvogels kwamen ruim aanbod. Bas wist van elke vogel een leuk verhaal te vertellen, waardoor je ze toch weer at beter gaat onthouden. Zelf heb ik van alle foto's en zijn verhaal genoten, maar ik was duidelijk niet de enige.

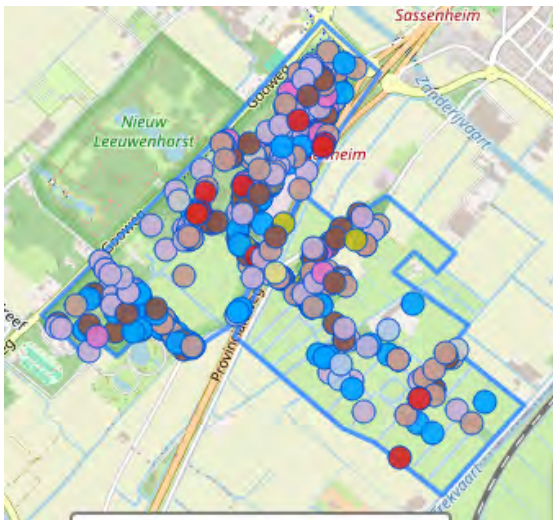

Steenuil (Bas Bijl)

Natuurinventarisatie Klein - en Oud Leeuwenhorst

Door: Maud van der Veen

Nadat we voorgaande jaren natuurinventarisaties hebben uitgevoerd op Tespelduyn, Wassergeest en Langeveld, zijn we in de omgeving op zoek gegaan naar een nieuw gebied. We zijn bij Leeuwenhorst gaan kijken en hebben uiteindelijk gekozen voor Klein - en Oud Leeuwenhorst. In het gebied zijn in het verleden diverse soortgebonden inventarisaties uitgevoerd. Ook hebben er in het verleden diverse veranderingen in het landschap plaatsgevonden. Het is dus uitdagend om dit jaar het hele plaatje in kaart te brengen en te onderzoeken wat die veranderingen voor de natuur hebben gedaan.

Klein- en Oud Leeuwenhorst liggen ten oosten van de Goeweg. Het gebied is voor een klein deel eigendom van het Zuid-Hollands Landschap en voor het grootste deel particulier eigendom.

Klein Leeuwenhorst (± 20 hectare) is het zuidelijk deel en Oud Leeuwenhorst (± 50 hectare) het noordelijk deel. We hebben wederom een bioblitz aangemaakt. Zo kunt u makkelijk mee doen als u in dat gebied waarnemingen doet.

<https://waarneming.nl/bioblitz/bioblitz-klein-en-oud-leeuwenhorst-2024/>

We gaan dit jaar dus een groot gebied inventariseren. De laatste jaren heeft er bosonderhoud plaatsgevonden en zijn er in de weilanden nieuwe sloten en bosjes aangelegd. We zijn benieuwd welke soorten we in deze gebieden gaan vinden. Er is veel oud materiaal beschikbaar via waarneming.nl, de BMP Vogeltellingen, de Paddenstoelentellingen en andere publicaties van de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk. Het zal dus een uitdaging zijn om vast te stellen welke verschillen er zijn opgetreden.

(Maud van der Veen)

In januari hebben we met elkaar het gebied verkend. We keken regelmatig verdwaasd om ons heen, want af en toe weet je gewoon niet waar je bent. Het terrein heeft veel kleine bossen afgewisseld met open weilanden en sloten. Het is een uitdagend gebied, waar we vast met veel plezier zullen inventariseren.

We gaan weer elke derde zaterdag van de maand gezamenlijk een inventarisatie ronde lopen. We starten om 9.30 en eindigen om 12.00 uur. Mocht je zin hebben om mee te doen of een keer mee te lopen, neem dan even contact op: secretaris@bollenstreek.knnv.nl . Dan maken we een afspraak.

Huize Klein Leeuwenhorst (Sarah Humphrey)

Hillegomse zwaluwen

Tekst en foto's: Louis van Trigt

Gierzwaluwen

Als in het komende voorjaar Gierzwaluwen terugkeren in hun vertrouwde omgeving in het centrum van Hillegom vindt een aantal de oude nestplaatsen niet meer terug. Tegen die tijd zijn de ca. honderd jaar oude woningen (het oudste bezit van Woonstichting Stek) in de Julianastraat, Emmastraat, Hofstraat en Meerstraat gesloopt. Deze sloop heeft dan plaatsgevonden voor het broedseizoen, geheel volgens de regels. STEK heeft sowieso vanaf het moment dat de stichting geattendeerd werd op de aanwezigheid van een grote kolonie gierzwaluwen (zo'n 30 tot 40 nesten) alle voorschriften in acht genomen.

In 2021 werden in de Julianastraat en in de Emmastraat 70 nestkasten geplaatst. Het daaropvolgende jaar werden er nog eens 50 nestplekken aan toegevoegd, zodat het totaal op 120 kwam. Tot nu hebben de Gierzwaluwen van deze nestkasten geen gebruik gemaakt; ze konden immers nog op hun oude broedplaatsen terecht. Te hopen valt dat ze de nestkasten in hun brein hebben opgeslagen en van deze alternatieve broedplekken gebruik gaan maken. Zeker is dat natuurlijk niet; het kan ook zijn dat de vogels elders hun heil gaan zoeken. Overigens is het wel zo dat in de directe omgeving ook Gierzwaluwen broeden en dat daar misschien alternatieven te vinden zijn. De Gierzwaluw gaat dus sowieso niet verloren voor het oude centrum van Hillegom.

In de gevels van de te realiseren nieuwbouw zullen een groot aantal neststenen worden geplaatst, zodat daar 120 mogelijke nestplekken te vinden zullen zijn. In de tekeningen waren deze echter erg dicht bij elkaar geplaatst en op ongeschikte gevels. De woonstichting stond echter open voor een gesprek met leden van de gierzwaluwenwerkgroep van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland en twee gierzwaluwdeskundigen. Een nieuw voorstel werd uitgewerkt voor een gespreide situering van de definitieve neststenen op de noord- en oostgevels van de nieuwe woonblokken. De projectleider heeft toegezegd dit voorstel te zullen overnemen. Ook stemde hij in met het voorstel om tijdens het broedseizoen lokgeluiden te laten afspelen nabij de nieuwe nestlocaties, eerst bij de tijdelijke nestkasten en later opnieuw bij de nieuwbouw. Tenslotte is geadviseerd de tijdelijke nestkasten die mogelijk in gebruik zijn, nog een aantal jaren te laten hangen.

Al met al lijken hiermee in dit project goede omstandigheden te worden gerealiseerd voor het behoud van deze grote kolonie Gierzwaluwen.

Ook als maar een substantieel deel in het gebied actief blijft, is er met zo veel nestgelegenheden een goede kans dat de kolonie later weer zal groeien. Het wordt daarom het komend broedseizoen en de jaren daarna erg spannend in de Julianastraat en omgeving. Goed monitoren zal daarbij belangrijk zijn.

Huiszwaluwen

Ook bij de kolonie Huiszwaluwen aan de oude bollenschuur aan de Leidsestraat 156A staan veranderingen voor de deur. Voor zover bekend zal het pand niet worden gesloopt, maar gerenoveerd en verbouwd tot een appartementencomplex. De huidige nestplekken van de Huiszwaluwen zullen helaas verloren gaan, maar in de voorgenomen nieuwbouw zal worden gecompenseerd voor een totaal van 30 nestplekken. Uitgangspunt voor deze compensatie is het aantal bezette nesten van het afgelopen broedseizoen.

Hopelijk gaan de Huiszwaluwen tijdens de werkzaamheden gebruik maken van de kunstnesten aan 'de Groene Bollenschuur' en de huiszwaluwtil die sinds 2022 zo'n 200 meter verderop in het land staat. Kunstnesten en de til zijn geplaatst om extra broedgelegenheid te bieden omdat in 2020 de dakrand van de oude schuur nagenoeg vol zat met 53 bezette nesten. Daarna deed zich evenwel een ernstige terugval voor in het aantal nesten: in 2021 waren het er 18 en in 2022 slechts 16. Gelukkig herstelde zich de kolonie in 2023 tot 30 en dat aantal vormt nu het uitgangspunt voor de door de Omgevingsdienst geëiste compensatie.

De kunstnesten en de til zijn tot nu niet door de vogels gebruikt, maar hopelijk wel opgemerkt als mogelijk alternatief als de bestaande nestplaatsen niet meer bruikbaar zijn. Een verheugende ontwikkeling is het feit dat in de afgelopen jaren in de woonwijk Elsbroek steeds meer nesten van Huiszwaluwen te vinden zijn. De zij-kanten van woonblokken blijken heel geschikt te zijn voor nestbouw. In 2023 was het aantal bezette nesten in de woonwijk opgelopen tot 20. Ook de Huiszwaluw zal ondanks de bouwwerkzaamheden voor deze omgeving dus niet verloren gaan!

🔍 **Onder de loep – Buitengewone paddenstoelen**

Tekst en foto's: Adrie van Dam

Wie kent ze niet? De Grote stinkzwam en de Kleine stinkzwam met hun opmerkelijke verschijning. Het zijn paddenstoelen die je eerst ruikt en daarna pas ziet. Stinkzwammen behoren tot de buikzwammen, maar ze verspreiden hun sporen niet door ze uit te storten; daar zorgen vliegen voor. Met hun kenmerkende geur van rottend vlees lokken ze aasvliegen aan. Na een bezoek aan de stinkzwam dragen deze vliegen de sporen aan hun pootjes mee, wat voor de verdere verspreiding zorgt.

De Stinkzwam-familie heeft nog enkele minder bekende familieleden die ook een opvallende uitstraling hebben en opvallend van kleur zijn. De Inktviszwam (*Clathrus archeri*) rijst op uit de grond met rode, wijd uitstaande tentakels, terwijl de Traliestinkzwam (*Clathrus ruber*) lijkt op een kooi met tralies. De Inktviszwam heeft zijn oorsprong ver weg, 'down under', namelijk in Australië, Tasmanië en Nieuw-Zeeland. De Traliestinkzwam daarentegen vindt zijn oorsprong in het mediterrane gebied en gedijt in de nabijheid van Bamboe.

Inktviszwam

Traliestinkzwam

Een intrigerend fenomeen is hoe stinkzwammen uit een duivelsei, een bolletje, omhoog groeien. In het gelatineuze bolletje is de vorm van de paddenstoel al te herkennen. Vroeger dacht men dat het eten van deze duivelseieren de potentie zou verhogen. De herkomst van deze wellustige ideeën laten zich wel raden. Hoewel het eten van duivelseieren niet meteen aantrekkelijk lijkt, zijn er toch liefhebbers. Onlangs vond ik een duivelsei met kleine glazige bolletjes ernaast. De Wijngaardslak heeft vlak naast een duivelsei haar eitjes gelegd, zodat haar nakomelingen meteen een voedselbron hebben zodra ze uitkomen. De kleine Wijngaardslakjes, bekend om hun culinaire waarde, lijken dus zelf ook wel van een delicatessete te houden.

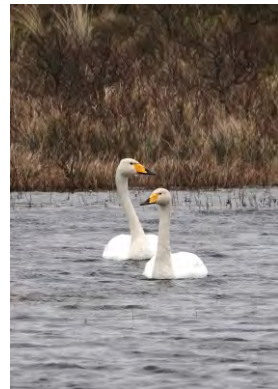
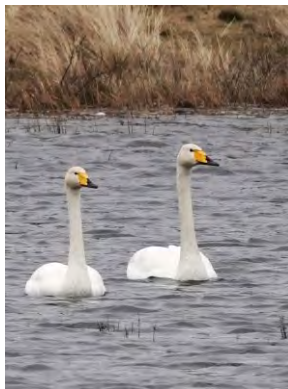
Grote inktzwam met eitjes van de Wijngaardslak

🦢 In de kijker – De Wilde Zwanendans

Tekst en foto's: Adrie van Dam

Flinke buien en langdurige regen hebben de laatste tijd voor veel wateroverlast gezorgd. In de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) is de Van Limburg Stirumvallei bijna weer een kanaal geworden. Op een wandeling door dit mooie gebied staan zelfs de zandpaden onder water en noodgedwongen moet ik met een stevige wind in de rug over de duinen al struinend een route zoeken. Vanaf een duintop zie ik in de verte twee zwanen met hun koppen onder water in een meer drijven. Niet eerder heb ik in dit gebied zwanen gezien. De verrassing is nog groter toen ik dichterbij kwam; het is een paartje Wilde Zwanen. Deze wintergasten met hun opvallend geel-zwarte snavel en lange rechte hals foerageren in waterrijke gebieden. Hoewel ze vrij schuw zijn, krijg ik nu toch de kans om ze eens goed te bekijken en op de gevoelige plaat vast te leggen.

Wat in de zomer een vochtige duinvallei was, is nu veranderd in een serieus meer. Golfjes in het water veroorzaken deining. Het zwanenstel beweegt wiegend mee op de golfjes en met het geluid van de wind op de achtergrond. Synchron bewegen ze hun ranke rechte halzen met gelijkmatige tussenpozen. Beide kijken eerst naar links en vervolgens samen naar rechts. Heel even raakt het draaimoment met de hoofden uit balans. Het stel draait de hoofden naar elkaar toe met een subtiel knikje tot bijna een 'hartjes'-vorm.

Na een poosje verkiezen ze het luchtruim en ze vliegen weg. Waarschijnlijk richting de Zwanenplas even verderop

🦆 In de kijker - Ringsnaveleend

Door: Annelies Moolenaar

Wie iets met vogels heeft kent de Kuifeend (*Aythya fuligula*) wel, het prachtige zwart-witte eendje met zo'n aparte boze blik, als die je met zijn twee gele ogen aankijkt. Kuifeenden foerageren 's nachts, zodat ze geen last hebben van stal-kende meeuwen die hun met moeite opgeviste mossels zouden jatten. Naaste familie van de Kuifeend is de Tafeleend (*Aythya ferina*) die het zelfde leefpatroon heeft: overdag slapen, 's nachts aan de bak.

In het Kennemermeer verblijft sinds begin december 2023 een lid uit dezelfde familie, een Ringsnaveleend (*Aythya collaris*) (zie de omslagfoto), die wel heel veel op de Kuifeend lijkt. Het is een zeer zeldzame verschijning in Nederland. Zijn normale habitat is in Noord Amerika. Naast de Ringsnaveleend die (evenals vorig jaar) in Heerhugowaard overwintert, is dit dan momenteel het enige andere bekende exemplaar in Nederland. Zoek de verschillen met onze bekende Kuifeend: geen kuif maar een punthoofd, een duidelijke witte 'ring' over de snavel en een smalle witte band aan de snavelbasis. Verder valt op: een helderwitte rand om de witte vleugelzijde, tot in de borst uitlopend als een halve maan.

Op zaterdag 10 februari was het een mooie dag om mijn geluk eens te beproeven daar bij het Kennemermeer.

Het meer is groot, dus het plan was: eerst Kuifeenden of Tafeleenden zoeken. Wat waren de verdere uitdagingen: de stand van de zon mee zien te hebben, een door-kijkje door het riet weten te vinden en last but not least als de vogel er zou zijn, dat die dan hopelijk wel wakker zou zijn en niet met de mooie snavel in de veren zou liggen te dutten.

En laat ie daar nou toch op een gegeven moment aan de overkant tevoorschijn komen! De Ringsnaveleend was druk in de weer met een aantal Tafeleenden, en probeerde indruk te maken op een van de dames. Mevrouw Tafeleend leek niet echt geïnteresseerd, maar hij gaf het nog niet op. Hij bleef het stel steeds achterna zwemmen. Hoe mooi was hij door een telescoop te zien, maar ook gewoon met de kijker was het een plaatje. Mocht hij nog langer hier in Nederland verblijven, dan heeft hij in ieder geval gezelschap van zijn grijs-roodbruine familieleden. Hopelijk blijven ze wel een beetje vriendelijk voor dit verdwaalde neefje.

 Natuurbeheer

Tekst en foto: Paul Venderbosch

Bij wie gaan wij nu als mens
houvast zoekend in de leer
naar een goed natuurbeheer?
Ergens ligt de goede grens

Ik wil naar mijn eigen hart
Mijn eigen tuin, lekker groen
waar bloemen liefde doen
Bijen zoemen, wit en zwart

Zoeken wij het in een wet
die één of andere heer
puntsgewijs iedere keer
strak op papier heeft gezet?

Moeder Aarde en natuur
met een valplek op een peer
Nee die plek doet echt geen zeer
puur met al zijn zoet en zuur

Zoeken wij het bij een God
met een 10 gebodenleer?
Zo van: "Bep, dit mag niet meer!"
"Stop je vangst naar bot en sprot"

Leef gewoon gezond neutraal
ecologisch met beheer
in je hart in zeer en leer
Ik hoef geen groene turbotaal

Of gaan we naar onze ik?
Ons ego ons geweten
Die lijkt te zijn vergeten
onze eigen rikketik?

Waarnemingen 1 november 2023 t/m 31 januari 2024

Tekst en foto's: Sarah Humphrey

Na een kletsnatte november en december, kwam in januari Koning Winter heel even om de hoek kijken en kon er geschaatst worden, zij het hooguit een of twee dagen. Van echt winterweer was er geen sprake en de wintergasten bleven ook weg. Er werden waarnemingen gedaan van soorten die een vogelaar niet zo snel in deze tijd van het jaar zou verwachten: Lepelaar, Zwarte Roodstaart, Roodborsttapuit, Witte Kwikstaart en een overwinterende Bruine Kiekendief. Nu is het wachten op de zomergasten, de eerste Grutto is al gesignaleerd. Ik ben benieuwd wanneer wij de eerste zangvogels zien en horen.

Roodborsttapuit

Een Roerdomp is op 20 januari ter plaatse bij het Oosterduinse Meer te Noordwijkerhout (RJA). Op 10 november zijn er drie foeragerende Koereigers te zien in de Lageveense Polder te Lisse (AVD). Tijdens de maandelijkse slaapplaatstelling van Grote Zilverreigers op 15 december op de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim zijn er 89 vogels geteld (HVS). Een Kleine Zilverreiger verblijft 10 dagen in de Elsgestepolder te Voorhout, van 13 tot en met 27 januari (WNL).

Tijdens de jaarlijkse wintertelling van Ooievaars in het weekend van 20 en 21 januari zijn er in totaal vijf exx. geteld: drie in een weiland langs de Wasbeeklaan in Warmond (SHU) en twee in de omgeving van de Grote Looster te Lisse (AMO). Een juveniele Lepelaar hangt in januari een aantal dagen in de omgeving rond. Op 10 januari vliegt de vogel in zuidwestelijke richting over het Oosterduinse Meer in Noordwijkerhout (WNL). Een week later op 19 januari is hij bij Oud Leeuwenhorst ter plaatse (SWE). De meeste Lepelaars trekken in september en oktober weg naar hun winterkwartieren langs de West-Afrikaanse kust, om vanaf februari en maart terug te keren naar Nederland. Waarschijnlijk is deze vogel een "achterblijver" van het broedseizoen van vorig jaar.

Op Nieuwjaarsdag zijn er 50 Knobbelzwanen geteld in de Hemmeerpolder te Warmond (SHU). 52 vogels bivakkeren op 12 januari in de Elsgestepolder (JVD).

Een groep van 100 Toendrarietganzen is op 1 december ter plaatse in de Kooipolder te Sassenheim (JDR). Op 12 januari zijn ze weer te zien in de Kooipolder te Sassenheim (HVS). 50 Kleine Rietganzen vliegen op 8 november in zuidelijke richting over de Kagerbuurt te Sassenheim (JDR). Op 28 januari vliegt er zelfs een groep van 125 vogels over het centrum van Noordwijkerhout (WNL). 150 Kolganzen vliegen op 14 december over de Eendenkooi in Warmond (WNL).

Tijdens de maandelijkse watervogeltelling van SOVON zijn er op 19 november 150 Krakeenden ter plaatse in de Hellegatspolder te Sassenheim (SHU). Een waarnemer telt op 12 januari 240 vogels in de Elsgeestepolder (JVD). 250 Wintertalingen rusten op Nieuwjaarsdag op de spiegelvijver bij Nieuw Leeuwenhorst in Noordwijkerhout (WNL). Hier zijn op 17 december 34 Slobeenden te zien (WNL). Op Tweede kerstdag zijn er 6 ♂ Tafeleenden aanwezig op de Klinkenbergerplas (SHU). Leuk is de waarneming van een ♂ Pijlstaart op 28 januari in de Lisser Poelpolder ter hoogte van de Rooversbroekdijk (WNL).

Alle waarnemingen van Brilduikers zijn op het Norremeer gedaan. Het eerste ♂ exemplaar van de winter is hier op 27 december te zien, dat is bijna een maand later dan in 2022 (JDR). Een ♀ Nonnetje is hier op 19 januari aanwezig (JDR). Op het Norremeer zijn op 3 januari ook twee ♀ Middelste Zaagbekken ter plaatse (HVS). Op 14 januari is er nog steeds een vogel waargenomen (WNL).

Grote Zaagbek

Op 29 november is er een ♂ Grote Zaagbek ter plaatse in het westelijke bollengebied te Hillegom (WNL). Een ♀ ex. is op 16 december aan het foerageren in een sloot pal naast een druk fietspad in de Klinkenberger- en Voorhofpolder te Warmond (WNL). Van 12 tot en met 17 januari zijn er twee ♀ vogels te zien op de spiegelvijver in Nieuw Leeuwenhorst (WNL).

Op Eerste kerstdag vliegt er een Rode Wouw over het Norremeer (JDR). Begeleid door een groep Kauen vliegt er op 21 januari een ex. over het centrum van Sassenheim (WNL). Opvallend is de waarneming op 25 januari van een Bruine Kiekendief, vliegend over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR). Opvallend omdat deze soort een zomervogel is, de meeste Bruine Kiekendieven overwinteren in Zuid-Europa en Noord-Afrika. Een enkeling, zoals deze, overwintert in zuidwest-Nederland.

Op 17 december is er een jagende Blauwe Kiekendief te zien in de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (LVT). Een tweede kalenderjaar vogel vliegt op 12 januari over Kooivreugd aan het eind van de Menneweg in Sassenheim (HVS). Een Havik zit op 28 november te zonnen in de bosrand van landgoed Wassergeest in Lisse (WNL).

Op Nieuwjaarsdag weet een ♀ Sperwer een onfortuinlijke Huismus te pakken in een achtertuin in Sassenheim (EBO). Een ♂ Smelleken vliegt op 20 januari laag over de omgeving van de Oosterduinse Sloten in Noordwijkerhout (RIA). De Sassemse Slechtvalken zijn de hele winter door op en rond de toren van de Pancratiuskerk in Sassenheim te zien (VWA). Of het om hetzelfde broedpaar gaat als vorig jaar is nog niet bekend, om dat met zekerheid te weten moeten de eventuele aanwezige ringen afgelezen worden. Af en toe is er ook een vogel ter plaatse op de toren van het Leeuwenhorst Congrescentrum in Noordwijkerhout (WNL).

Verschillende groepen Patrijzen zijn de afgelopen periode gezien (VWA). Op 15 november is er een groep van niet minder dan 20 vogels aanwezig in Polder Het Langeveld te Noordwijkerhout. Een nog grotere groep van 29 exx. is op 13 december waargenomen in de omgeving van de Grote Looster in Lisse. Andere waarnemingen komen uit Voorhout, Hillegom en Noordwijkerhout.

380 Goudplevieren vliegen op 14 januari over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS). Hier zijn op 15 december 1500 overvliegende Kieviten te zien (JDR).

Een Bonte Strandloper vliegt op 13 december over de Oude Vuilnisbelt (HVS). Op 12 januari vliegt een Kemphaan in oostelijke richting over Huys te Warmond (RGE).

Een Bokje vliegt op 22 december op uit het weiland in de Kooipolder te Sassenheim. Het is een klassiek Bokje: geluidloos, lichte strepen op de rug en een snelle vlucht. De vogel valt een stukje verderop weer neer voordat hij snel doorgaat richting de Eendenkooi (WNL). Op 10 januari zijn er niet minder dan 58 Watersnippen ter plaatse in de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (WNL). Tijdens storm Ciaran op 2 november vliegt een ongelukkige Houtsnip tegen een raam in de Lisser Poelpolderwijk, na een kwartier stil te hebben gezeten vliegt de vogel weer weg (WNL). Vijf Wulpen vliegen op 27 december over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR). Een groep van 100 Holenduiven is op 22 december te zien in de Klinckenberger- en Voorhofpolder te Warmond (WNL).

Drie roepende ♂ Bosuilen zijn op 17 januari te horen op in de omgeving van de Grote Looster in Lisse (WNL).

Een zachte winter is goed voor de Ijsvogel, en dat is duidelijk te zien in het groot aantal waarnemingen dat is binnengekomen. Deze kleurrijke vogel is overal in onze regio te zien, onder andere bij Huys te Warmond, Park Rusthoff in Sassenheim, Sancta Maria in Noordwijkerhout, Park Overbosch in Voorhout, de Klinckenbergerplas, de wijk Poelpolder in Lisse en de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (VWA).

De eerste roffelende Grote Bonte Specht van het jaar is op 11 januari te horen bij Huys te Warmond (WNL).

Een groep van 120 Veldleeuweriken is op 2 december ter plaatse in de Zilkerpolder te Noordwijkerhout (WNL).

De Grote Gele Kwikstaart is de afgelopen periode regelmatig te zien in de Bollenstreek. Deze wintergast is zowel in de polder als in de binnensteden en woonwijken te vinden. De Witte Kwikstaart is een schaarse overwinteraar in Nederland,

toch zijn er op 26 januari vier vogels te zien op Oud Leeuwenhorst in Noordwijkerhout (CZU).

Ontzettend leuk is de waarneming op 5 november van een Pestvogel in het centrum van Hillegom (WNL). Op Nieuwjaarsdag vliegt nog een vogel over de Loosterweg Noord in Lisse (WNL). Helaas blijft het bij deze twee waarnemingen van deze (onder menig vogelaar geliefde) wintergast.

Normaal gesproken brengt de Zwarte Roodstaart de winter door in Zuidwest-Europa en Noord-Afrika, vooral in zachte winters wordt in Nederland wel eens deze soort aangetroffen. Op 17 november is er een ♀ ex. ter plaatse in de Noordzijdepolder te Noordwijkerhout (WNL). Nog een ♀ (misschien hetzelfde van 17 november) is op 1 december en 24 januari aanwezig in Polder Het Langeveld (RGE). Net als de Zwarte Roodstaart overwintert de Roodborsttapuit in Zuidwest-Europa, Frankrijk en Noord-Afrika. Verassend is de ♀ vogel die van 6 december tot en met 3 januari te zien is bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (VWA). Een ♂ ex. is op 20 januari ter plaatse in de Lageveense Polder te Lisse (WNL).

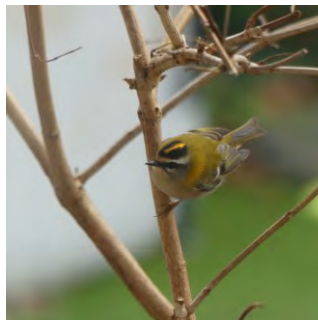
Een waarnemer in Sassenheim heeft op 24 november een bijzonder bezoek in de achtertuin: een ♂ Beflijster zit op zijn gemak rond te kijken en doet zich tegoed aan de bessen van de vuurdoorn (WNL). In het najaar trekt de Beflijster naar het Middellandse Zeegebied en Noord-Afrika, deze vogel was kennelijk aan het "opvetten" voor zijn lange reis. De eerste zingende Mere van het jaar is op 4 januari te horen in Park Rusthoff te Sassenheim (WNL). De eerste zingende Zanglijster van 2024 is op 27 januari te horen bij Huys te Warmond (SHU).

Op 11 november zijn er 40 Kramsvogels ter plaatse bij Huys te Warmond (WNL). Dit is de grootse groep van de afgelopen periode. Een groep van 238 Koperwieken vliegt op 1 november in zuidoostelijke richting over de Kagerbuurt in Sassenheim (JDR).

Een Bladkoning is op 6 november ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL). Er zijn twee waarnemingen van overwinterende Tijftjaffen binnengekomen. Op 3 november is er een vogel ter plaatse in de Eendenkooi te Warmond (WNL). Een ander ex. is op 23 januari te zien in de Lageveense Polder te Lisse (WNL). Een zingende Cetti's Zanger is op 20 november te horen bij de Oosterduinse Meer in Noordwijkerhout (WNL).

Deze winter zijn er weer opvallend veel waarnemingen van Vuurgoudhaantjes binnengekomen. Vanwege het zachte weer is het kenmerkend aantrekkelijk om in Nederland te blijven. Vier vogels zijn op 22 november ter plaatse in Park Rusthoff te Sassenheim (HVS). Op 17 december foerageren twee exx. in een tuin op de Geestburg in Sassenheim (SHU).

Deze winter is de Grote Barmsijs in grote aantallen in de Bollenstreek gezien (VWA). Op zich niet zo verassend want sinds half november 2023 was er een "invasie" van deze soort in Nederland gaande, de laatste grote invasie vond in 2018 plaats. Vanaf eind oktober werden er kleine aantallen waargenomen langs de kust en bij trekteleposten, op 22 november vlogen er ruim 800 exemplaren langs trektelepost de Puinhoop in Katwijk. In onze omgeving zijn er verschillende groepen vanaf eind november waargenomen: 12 vogels zijn op 30 november ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim; op 2 december 20 vogels zijn ter plaatse bij Sportpark de Roodemolen in Sassenheim; op 12 december vliegen er 60 exx. in zuidoostelijke richting over het noordelijke bollengebied te Hillegom; 50 exx. zijn op 24 december te zien bij De Zanderij in Hillegom; een groep van 50 vogels is op 11 januari aanwezig in de Mottigerpolder te Voorhout; de laatste grote groep van 40 exx. vliegt op 24 januari over de Postwijk in Sassenheim.

Een roepende Kruisbek is op 21 januari op de Parklaan in Sassenheim te horen (HVS). 23 Kepen zijn op 1 december ter plaatse in Nieuw Leeuwenhorst (WNL). Op 7 januari vliegen er 25 Sijzen over Oud Leeuwenhorst (SWE).

Met dank aan de waarnemers:

AMO	Annelies Moolenaar	JDR	Job de Ridder	SHU	Sarah Humphrey
AVD	Adrie van Dam	JVD	Jelle van Dijk	SWE	Sjaak Weijers
CZU	Casper Zuyderduyn	LVT	Louis van Trigt	VWA	Vele waarnemers
EBO	Erik Boekhoven	RGE	Reinder Genuït	WNL	waarneming.nl
HVS	Hans van Stijn	RJA	Rob Jansson		

Waarnemingen voor de periode 1 februari t/m 30 april kunnen worden doorgegeven via www.waarneming.nl, bereikbaar via onze website, of per email: vogelsbollenstreek@gmail.com

Activiteitenprogramma

Woensdag 20 maart: Presentatie natuurinventarisatie Langeveld

Een werkgroep van KNNV Bollenstreek heeft in 2023 een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd op Langeveld. We hebben daarover in het afgelopen jaar af en toe verslag gedaan. Woensdag 20 maart presenteert de werkgroep het eindrapport met de aanbevelingen voor het Zuid-Hollandslandschap. De avond begint om 20.00 uur en eindigt om 22.00 uur in Speeltuin de Bijenkorf, Emmastraat 49 te Lisse. Graag van te voren opgeven bij secretaris@bollenstreek.knnv.nl.

Zaterdag 23 maart 2024: Vogelcursus Watervogels in de praktijk

Onder het mom "Oefening baart kunst" kunt u uw kennis van de watervogels in het veld oefenen. U hoort en ziet de vogels en krijgt ter plekke uitleg van onze gidsen Annelies Moolenaar en Sarah Humphrey. 23 maart 2024 gaan we naar de Watervogels kijken in de Veerpolder/Klaas Hennepoelpolder. We starten om 10.00 uur op Hugo de Vrieslaan 3, 2341 NT Oegstgeest en zijn om ongeveer 12.00 uur klaar. Per keer kunnen maximaal 15 deelnemers meedoen. Inschrijven kan via secretaris@bollenstreek.knnv.nl.

Zaterdag 30 maart 2024: Excursie in het Jac. P. Thijssepark in Amstelveen

Het ruim 5 hectare grote Jac. P. Thijssepark ligt in het noordwesten van Amstelveen. Het oudste deel is aangelegd in 1940, het jongste deel in 1972. Door de stijl, het ontwerp en het gebruik van uitsluitend inheemse planten, heeft het park bekendheid tot ver buiten onze grenzen gekregen. Vertrek om 08.00 uur vanaf de parkeerplaats bij het gemeentehuis van Lisse. Wij zijn om ongeveer 13.00 uur terug. U kunt zich uiterlijk tot 27 maart per e-mail aanmelden bij opgeven bij jan.bischoff.tulleken@gmail.com. Wilt u bij uw aanmelding opgeven of u zelf rijdt en dan eventueel anderen (graag aantal opgeven) mee kunt nemen, dan wel graag met een ander meerijdt. Meerijders betalen € 3.- aan hun chauffeur.

Woensdag 17 april: AV KNNV Bollenstreek en dia presentatie

Het bestuur van Natuurvereniging de Bollenstreek nodigt u uit voor de 30ste Algemene Ledenvergadering. De vergadering wordt gehouden op woensdag 17 april vanaf 20.00 uur in Speeltuin de Bijenkorf, Emmastraat 49, 2165 PR Lisse. U kunt zich tot uiterlijk 16 april per e-mail aanmelden bij secretaris@bollenstreek.knnv.nl of per tel: 06-11098194. Zie verder blz. 5 e.v. van deze Duinrel. Aansluitend aan de ALV geeft Lidy van der Salm een fotopresentatie over de natuur in Zuid Afrika. De avond duurt tot ongeveer 22.00 uur.

Zaterdag 4 mei 2024: Vogelcursus Zangvogels in de praktijk

Onder het mom "Oefening baart kunst" kunt u uw kennis van de zangvogels in het veld oefenen. U hoort en ziet de vogels en krijgt ter plekke uitleg van onze gidsen Annelies Moolenaar en Sarah Humphrey. Zaterdagochtend 4 mei 2024 gaan we Zangvogels bekijken in Natuurgebied Langeveld. We starten om 10.00 uur op parkeerplaats Waterleidingduinen Vogelaardreef tegenover nr. 18, Noordwijk en zijn om ongeveer 12.00 uur klaar. Per keer kunnen maximaal 15 deelnemers meedoen. Inschrijven kan via secretaris@Bollenstreek.knnv.nl.

Zaterdag 11 mei: Vaarexcursie in Het Ilperveld (Landsmeer)

Het Ilperveld is een landschap met uitgestrekte veenweiden, sloten, riviertjes en droogmakerijen. Het is een van Nederlands meest ongerepte natuurgebieden. Het gebied wordt bewust nat gehouden voor vogels, zoals Kieviten, Tureluurs, Watersnippen, Grutto's, Kiekendieven, soms een Roerdomp. Langs de slootkanten en in de weiden zijn veel oever/en veenweideplanten te vinden. Op het trilveen groeit de zeldzame Ronde zonnedauw.

De vaarexcursie duurt van 10.00 tot 12.00 uur en staat onder leiding van een gids en een schipper. De excursiekosten bedragen Euro 15.- per persoon. Er kunnen max. 25 personen in de boot. Wij vertrekken om 09.00 uur vanaf de parkeerplaats bij het Gemeentehuis van Lisse. U kunt zich tot 9 mei opgeven bij jan.bischoff.tul-leken@gmail.com met opgave of u zelf rijdt en dan eventueel passagiers mee wilt nemen, of dat u liever mee wilt rijden. De reiskosten voor de meerijders zijn € 4.- te betalen aan de chauffeur van dienst. Note: Houdt er rekening mee dat 2 uur zitten in een boot in mei nog behoorlijk koud kan zijn/worden.

Zaterdag 8 juni: Wandelen bij de Reeuwijkse plassen.

We gaan een rondwandeling bij de Reeuwijkse plassen maken en kijken en luisteren naar de watervogels. Maar natuurlijk ook naar de vogels, die in het riet leven. En misschien spotten we wel een Blauwborst.

We vertrekken om 08.00 uur vanaf de parkeerplaats tegenover het Gemeentehuis te Lisse. We verwachten rond 13.00 terug te zijn. Wilt u bij uw aanmelding opgeven of u zelf rijdt en dan eventueel anderen (graag aantal opgeven) mee kunt nemen, dan wel graag met een ander meerijdt. Meerijders betalen € 7,00 aan hun chauffeur. Aanmelden kan bij Jos van Schie tot donderdag 6 juni per e-mail: jf59vanschie@hotmail.com of per whatsapp op 0613561481.

Zaterdag 22 juni: Fietsen in de Bollenstreek

Dit keer stappen we weer een keer op de fiets om een paar gebiedjes uit ons boekje "Gebied en der Wijs" te bezoeken. We vertrekken om 9.00 uur vanaf het Gemeentehuis te Lisse. Hier vandaan fietsen we naar de Poelpolder waar we de Heemtuin bezoeken. Daarna fietsen we rond de Poelpolder om te kijken of we bijzondere vogels zien, zoals een Grote Zilverreiger of Lepelaar, vlinders of bijzondere planten. Als er voldoende tijd is doen we ook Wassergeest aan voor een rondje wandelen door de polder. We verwachten om 13.00 terug te zijn.

Aanmelden kan bij Jos van Schie tot donderdag 20 juni per e-mail: if59van-schie@hotmail.com of per whatsapp naar 0613561481.

Advertentie

KNNV Bollenstreek zoekt een Goudhaantje.

We zoeken een natuurliefhebber met hart voor de Bollenstreek, een goede samenwerker die houdt van gezelligheid, een creatieveling die met ons meedenkt, iemand met enige vrij tijd die het leuk vindt om de voorzittersrol van KNNV Bollenstreek op zich te nemen.

Onze oud-voorzitter, John van Velzen, heeft na 15 jaar zijn voorzitterschap beëindigd. Een begrijpelijke stap na zo'n lange tijd. Nu zoeken we urgent een nieuwe voorzitter. Jan Plomp blijft de financiën doen, Maud van der Veen het secretariaat en de ledenadministratie en Agaat Mesman, Jan Bischoff Tulleken, Lidy van de Salm en Jos van Schie de excursiecommissie. De voorzitter wordt dus bijgestaan door een ervaren club mensen en de tijdsbesteding is daarom beperkt. We schatten het tijdsbeslag in op 5 tot 10 uur per maand.

Taken: Voorzitten bestuursvergaderingen en AV, meedenken en mede vormgeven van het jaarprogramma en hand- en spandiensten verlenen, indien dat nodig is.

Mocht u belangstelling hebben dan kunt u zich wenden tot een van de bestuursleden: Jan Plomp janplomp2017@gmail.com , Maud van der Veen: Secretaris@bollenstreek.knnv.nl of Agaat Mesman: agaat@quicknet.nl

